

การระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นั้นส่งผลกระทบต่อคนทั่วทั้งโลกในทุกสาขาอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย ไม่มีใครที่ไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นรุนแรงมากที่สุดตั้งแต่มีการระบาดของโรคต่างๆ ที่เคยมีมาก็ว่าได้ ผลกระทบต่อวงการสาธารณสุข วงการแพทย์นั้นยิ่งเห็นได้ชัด มีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวนมาก เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยารักษาโรค บุคลากรทางการแพทย์ เสียชีวิตจากการระบาดของโรคด้วย ต้องมีการปรับรูปแบบการรักษาผู้ป่วย ต้องมีห้อง negative pressure และอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อในระหว่างตรวจรักษาผู้ป่วย มีการเร่งรัดค้นคว้าวัคซีนเพื่อใช้ป้องกันการติดเชื้อ มีการสร้างโรงพยาบาลสนามจำนวนมากทั่วโลก เพื่อให้การดูแลรักษาผู้ป่วยที่อาการไม่รุนแรงมากนัก

ตัวผมเองในฐานะที่เป็นแพทย์คนหนึ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับดูแลผู้ป่วยโควิด-19 ต้องมีการปรับตัวอย่างมากเช่นเดียวกัน ได้แก่ การเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลสนามจังหวัดขอนแก่น การปรับระบบบริการผู้ป่วยใน และผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สิ่งแรกที่ผมต้องปรับตัว คือ การศึกษาให้มีความเข้าใจในตัวโรคโควิด 19 เพื่อนำมาวางแผนในการทำงาน เนื่องจากผมต้องรับผิดชอบงานในตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลฝ่ายบริการทางการแพทย์ ผมขอเล่าเรื่องราวบางส่วนที่ผมได้ทำในช่วงการระบาดอย่างหนักของโรคโควิด 19 โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้อ่านบทความนี้ โดยผมใช้ชื่อเรื่องว่า “Crisis to Chance วิฤตติเป็นโอกาสจากโควิด”

สิ่งแรกที่ผมทำในการเผชิญหน้ากับโรคโควิด-19 คือ การทำความเข้าใจกับตัวเองว่าต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งร่างกาย และจิตใจ สุขภาพต้องแข็งแรง ต้องหาทางป้องกันไม่ให้ตนเองติดเชื้อโควิด -19 เพื่อที่จะได้ทำงานทุกวัน การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจสำคัญมาก เราต้องมีกำลังใจที่ดี ห้ามจิตตก ต้องคิดบวกเสมอ เพื่อให้มีพลังและกำลังใจที่ดี ตัวเราต้องให้กำลังใจตัวเองตลอดเวลา การทำงานทุกอย่างที่ต้องทำนั้น คือ โอกาสแห่งการเรียนรู้ใช้ภาวะที่เกิดขึ้น การได้รับมอบหมายงาน คือ การที่ได้รับเกียรติและโอกาสในการทำงานที่

COVID-19: Crisis to Chance

สมศักดิ์ เกียมเก่า

สมศักดิ์ เกียมเก่า^{1,2}

¹อนุสาขาวิชาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
²กลุ่มวิจัยโรคสมองซีกแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้รับพิชชอบบทความ:

สมศักดิ์ เกียมเก่า
อนุสาขาวิชาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น
Email: somtia@kku.ac.th

สำคัญ โอกาสที่ดีครั้งหนึ่งของชีวิตการทำงาน คือ การได้รับมอบหมายเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลสนามแห่งที่ 1 ของจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผมต้องเรียนรู้ใหม่ทุกเรื่อง และต้องประสานกับผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก โอกาสครั้งนี้สำคัญมาก ๆ ถ้าไม่มีโควิด -19 ก็คงไม่มีโอกาสดีแบบนี้แน่นอน และอาจเป็นเพียงครั้งเดียวในชีวิตที่ได้โอกาสที่ดีแบบนี้

กิจกรรมที่ผมได้ลงมือทำหลังจากเตรียมความพร้อมด้านจิตใจแล้ว คือ การแก้ไขปัญหาหน้ากากอนามัยขาดแคลน โดยศึกษาว่าจะมีทางออกได้อย่างไร ซึ่งก็พบทางออกว่าต้องใช้หน้ากากผ้าทดแทนหน้ากากอนามัยได้ในบุคลากรทางการแพทย์หลายส่วน จึงได้แจ้งข่าวไปทางหน้า facebook ของผมเองว่าทางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประสบปัญหาขาดแคลนหน้ากากอนามัยอย่างมาก จึงต้องขอรับบริจาคผ้าสาหลูหรือผ้าอ้อมเก่าของลูกที่ไม่ได้ใช้แล้ว เพื่อนำมาตัดเย็บเป็นหน้ากากผ้า เพื่อใช้ทดแทนหน้ากากอนามัย ซึ่งเมื่อมีการ post FB ไปได้รับความสนใจจากเพื่อนๆ ใน FB อย่างมาก ช่วยกันแชร์ออกไปจำนวนมาก จนเป็นภาพข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ส่งผลให้มีการบริจาคผ้าสาหลู ผ้า cotton และผ้าอย่างอื่น ๆ อีกหลายชนิด เพื่อนำมาเย็บเป็นหน้ากากผ้า นอกจากนี้ยังมีการบริจาคหน้ากากอนามัย หน้ากาก N95 วัสดุ อุปกรณ์สำหรับตัดเย็บหน้ากากผ้า หน้ากากผ้าที่ตัดเย็บสำเร็จแล้วมาเป็นจำนวนมาก ต้องระดมช่างแผนกตัดเย็บของโรงพยาบาล และจิตอาสาเข้าไปตัดเย็บที่บ้าน ที่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก สามารถตัดเย็บหน้ากากผ้าได้เป็นจำนวนมาก จนเพียงพอต่อการใช้หน้ากากไปหลายเดือน และเหลือเพียงพอต่อการนำไปบริจาคให้ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นต่อไป

ภาระกิจต่อมา คือ การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามแห่งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น ที่หอพักหญิงที่ 26 ซึ่งมีห้องพักจำนวน 84 ห้อง รองรับผู้ป่วยได้ 252 คน ซึ่งเริ่มเปิดบริการตั้งแต่วันที่ 14 เมษายน 2564 โดยได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากทุกภาคส่วนทั้งในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเอง เทศบาลขอนแก่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลขอนแก่น โรงพยาบาล

ชุมชนในจังหวัดขอนแก่น และได้รับการสนับสนุนอย่างดีมาจากพี่น้องในจังหวัดขอนแก่น เรามีเวลาเตรียมงานเพียงแค่ 30 ชั่วโมงในการเปิดบริการโรงพยาบาลสนาม ซึ่งเราสามารถเปิดบริการโรงพยาบาลสนามได้อย่างเรียบร้อย มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นจำนวนมากจากทุกโรงพยาบาลในจังหวัดขอนแก่น โดยทีมอาจารย์แพทย์จากสาขาวิชาอายุรศาสตร์ แพทย์ประจำบ้านจากทุกสาขาวิชา และอินเทอร์นปีที 1 ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล แม่บ้าน และทีมงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อุปกรณ์เครื่องใช้ด้านที่พักได้รับบริจาคจากผู้ใจบุญ เช่น พัดลม เครื่องนอน น้ำดื่ม เครื่องดื่ม กาแฟ ขนม ของว่าง อาหารแห้ง อาหารแช่แข็ง อาหารสำหรับเจ้าหน้าที่ สบู่ ยาสระผม ผ้าอนามัย รองเท้า อุปกรณ์ทำความสะอาด ตู้เย็น อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ อีกมากมาย ตลอดจนเครื่องมือในการสื่อสาร ได้แก่ smart phone, tablet, notebook เครื่องมือทางการแพทย์ เช่น เครื่องตรวจวัดออกซิเจนปลายนิ้ว เครื่องตรวจวัดความดันโลหิต สำลี แอลกอฮอล์ และอื่นๆ อีกมากมาย ถ้าโรงพยาบาลสนามขาดสิ่งใด ผมก็ใช้วิธีแจ้งข่าวผ่าน FB ของผม ก็จะมีผู้ใจบุญร่วมกันจัดหาสิ่งของเหล่านั้นมาให้อย่างรวดเร็ว ยิ่งอาหารการกินของผู้ให้บริการ และผู้ป่วยนั้นมีเป็นจำนวนมาก ทานกันได้ 4 มื้อต่อวัน

โรงพยาบาลสนามแห่งที่ 1 ของจังหวัดขอนแก่นได้เป็นต้นแบบในการเปิดโรงพยาบาลสนามแห่งอื่นๆ ในจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดใกล้เคียง เราเปิดบริการนานมากกว่า 1 ปี ได้มีการนำนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิกไปเรียนรู้ระบบการบริการในโรงพยาบาลสนามร่วมด้วย เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง ผมมีความสุขมากในการบริหารจัดการโรงพยาบาลสนามดังกล่าว นอกจากการได้ช่วยเหลือผู้ป่วยจำนวนมากแล้ว ยังได้เห็นน้ำใจของคนขอนแก่น คนไทยทั่วประเทศที่ให้การสนับสนุนโรงพยาบาลสนามนี้เป็นอย่างดี จนสามารถปฏิบัติการบรรลุมิติประสงค์ของโรงพยาบาลสนามไปด้วยดี ขอบอกอีกครั้งว่าคนขอนแก่น และคนไทยใจดี ใจบุญมากครับ

ภารกิจต่อมาของผม คือ โครงการ back home ในช่วงที่มีการระบาดของโรคอย่างหนักจนทุกโรงพยาบาลในกรุงเทพและปริมณฑลมีผู้ป่วยล้น ผู้ป่วยส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าถึงการรักษาได้ และต้องเสียชีวิตที่บ้าน ในขณะที่โรงพยาบาลในต่างจังหวัดยังพอมีศักยภาพในการรับรักษาผู้ป่วยได้ ผมจึงได้ปรึกษากับเพื่อนที่เป็นนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดว่าถ้าผมจะนำผู้ป่วยจากส่วนกลางกลับมารักษาที่ภูมิลำเนาบ้านเกิดจะทำได้หรือไม่ มีผลดี ผลเสียอย่างไร ละเอียดควรระวังมีอะไรบ้าง ซึ่งก็ได้รับคำแนะนำอย่างดีมาก ผมจึงกลับมาคิดอย่างละเอียด มองให้ครอบคลุมในทุกๆ ประเด็น และปรึกษาท่านคนบดี ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาล เมื่อได้รับคำแนะนำเพิ่มเติม จึงได้ขออนุญาตจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และท่านนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ต่อจากนั้นก็หาผู้ใจบุญสนับสนุนงบประมาณโครงการนี้ ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากท่านผู้ใจบุญไม่ประสงค์ออกนาม 2 ท่าน เป็นเงิน 2 ล้านบาท เพื่อใช้ในการนำผู้ป่วยกลับมารักษาที่โรงพยาบาลในจังหวัดขอนแก่น เมื่อทุกอย่างพร้อมผมก็ส่งข้อความ inbox ไปที่รายการ เรื่องเล่าเช้านี้ ประมาณ 3 ชั่วโมงต่อมาก็ได้รับการติดต่อจากทางรายการ ผมจึงแจ้งรายละเอียด และวิธีการดำเนินงาน ต่อมาคุณสรยุทธ สุทัศนะจินดาภิเษก โทรศัพทหาผมโดยตรงตอนประมาณ 2 ทุ่มครึ่งของวันนั้น ผมก็เล่าเรื่องราวสิ่งที่ผมคิดทั้งหมด แผนการทำงาน และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับคนไทย คุณสรยุทธเห็นด้วยกับโครงการ back home และจะนำไปพูดคุยกับพันธมิตรก่อน อีก 2 วันต่อมาจึงเริ่มโครงการ back home ทั่วประเทศไทย

โครงการ back home สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยกลับมารักษาในถิ่นบ้านเกิดได้จำนวนมาก ส่งผลให้โรงพยาบาลในส่วนกลางมีเตียงเพียงพอต่อการรักษาผู้ป่วย ผู้ป่วยจำนวนมากร้องไห้ ขอบขอบคุณที่ทีมงานที่ได้พาเขาเหล่านั้นกลับมาสู่บ้านเกิด เพราะเขาจะเดินทางมาเองก็ไม่ได้ เราใช้รพ.พยาบาลมีระบบป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอย่างดี มีอาหาร น้ำดื่มให้ทานระหว่างเดินทาง และจัดหาโรงพยาบาลปลายทางให้ผู้ป่วยได้เข้ารับการรักษาทุกคน ผมและทีมงานที่ทำโครงการ back home นั้นมีความสุขอย่างมาก

เรื่องราวข้างต้นที่ผมเล่าให้ทุกท่านอ่านนั้น ผมมีความสุขอย่างมากที่ได้มีโอกาสทำในสิ่งที่ผมคิดว่าอาจเป็นเพียงครั้งเดียวในชีวิตที่มีโอกาสดีๆ แบบนี้ COVID-19 : Crisis to CHANCE ทุกวิกฤติย่อมมีโอกาสเสมอครับ